Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2250

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2250,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä yhdeksännen, kymmenennen ja yhdennentoista Euroopan kehitysrahaston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä yhdeksännen, kymmenennen ja yhdennentoista Euroopan kehitysrahaston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen nro 35/2018,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 99 artiklan, 100 artiklan kolmannen luetelmakohdan ja liitteen V,

— ottaa huomioon kehitysvaliokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0110/2024),

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 208-211 artiklassa määriteltyä unionin kehitysyhteistyötä tehdään maailmanlaajuisessa kontekstissa ja että se on määritelty YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa ja sen kestävän kehityksen tavoitteissa;

B. ottaa huomioon, että unionilla on yhteistyöhön perustuvat suhteet useiden kehitysmaiden kanssa ja että päätavoitteena on edistää taloudellista, sosiaalista ja ympäristöön liittyvää kehitystä; ottaa huomioon, että tärkeimpänä tavoitteena on köyhyyden vähentäminen ja poistaminen pitkällä aikavälillä ja että tähän pyritään antamalla edunsaajamaille kehitysapua ja teknistä tukea;

C. ottaa huomioon, että vuodesta 1959 vuoteen 2020 Euroopan kehitysrahastoista (EKR:t) on annettu kehitysapua Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioille (AKT-maat) sekä merentakaisille maille ja alueille; ottaa huomioon, että unionin suhteita AKT-maihin ja merentakaisiin maihin ja alueisiin on säännelty kumppanuussopimuksella, joka allekirjoitettiin 23. kesäkuuta 2000 Cotonoussa (Cotonoun sopimus) 20 vuoden ajaksi ja jota myöhemmin väliaikaisesti jatkettiin; toteaa, että Samoan sopimus allekirjoitettiin 15. marraskuuta 2023;

D. toteaa, että yhdestoista EKR on tullut viimeiseen vaiheeseensa, sillä sen raukeamislauseke tuli voimaan 31. joulukuuta 2020; ottaa huomioon, että voimassa olevia rahoitussopimuksia koskevia erillisiä sopimuksia allekirjoitettiin kuitenkin 31. joulukuuta 2023 asti ja että käynnissä olevien EKR:sta rahoitettavien hankkeiden täytäntöönpanoa jatketaan niiden lopulliseen päätökseen saattamiseen saakka;

E. ottaa huomioon, että vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä kehitysapu AKT-maille on sisällytetty naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineeseen – Globaali Eurooppa (NDICI – Globaali Eurooppa) ja kehitysapu merentakaisille maille ja alueille on sisällytetty päätökseen merentakaisten alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta;

F. ottaa huomioon, että yhdeksättä, kymmenettä ja yhdettätoista EKR:ää ei ole sisällytetty unionin yleiseen talousarvioon, vaan ne pannaan täytäntöön ja niistä raportoidaan edelleen erikseen niiden päättämiseen asti;

G. ottaa huomioon, että EKR:jen hallinnoinnista vastaa lähes kokonaan komission kansainvälisten kumppanuuksien pääosasto (INTPA) ja pientä osuutta (5:tä prosenttia) EKR:jen vuoden 2022 maksuista hallinnoi EU:n pelastuspalveluasioiden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosasto (ECHO);

H. ottaa huomioon, että kehitysyhteistyö on kehittymässä perinteisestä avunantajalta vastaanottajalle -mallista kohti yhteisiä etuja voimakkaammin korostavaa näkökulmaa, joka kattaa sosiaalialojen lisäksi myös kestävät investoinnit, kaupan ja runsaasti lisäarvoa tuottavien talouden alojen kehittämisen, sekä kohti kansainvälisiä kumppanuuksia, joiden avulla voidaan vastata maailmanlaajuisiin haasteisiin; ottaa huomioon, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaan ”unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen”;

I. toteaa, että Team Europe -lähestymistavan myötä unioni ja jäsenvaltiot toimivat yhdessä kentällä paikallisten edunsaajien ja muiden avunantajien kanssa konkreettisten vaikutusten ja muutoksen aikaansaamiseksi kumppanimaissa;

Talousarvion toteuttaminen

1. panee merkille, että kymmenennen ja yhdennentoista EKR:n rahoituksen toteutumiseen (yksittäiset sitoumukset 853 miljoonaa euroa ja maksut 2 386 miljoonaa euroa) vaikutti vuonna 2022 neuvoston päätös (EU) 2022/1223 ([1]), jonka mukaan kyseisistä rahastoista vapautuneista varoista käytetään uudelleen 600 miljoonaa euroa.
2. panee merkille neuvoston päätöksen, jolla osoitettiin 600 miljoonan euron edestä kymmenennen ja yhdennentoista kehitysrahaston hankkeista vapautuneita varoja sellaisten toimien rahoittamiseen, joilla torjutaan Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan aiheuttamaa elintarviketurvakriisiä ja talouden häiriötilaa Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioissa (AKT-maissa); katsoo, että AKT-maiden poikkeuksellisen vaikea elintarviketurvatilanne huomioon ottaen näitä varoja on täydennettävä asianmukaisilla toimenpiteillä, joilla lisätään paikallisyhteisöjen elintarvikeomavaraisuutta;
3. panee merkille, että vuonna 2022 EKR:n täytäntöönpano paransi vesi- ja sanitaatiotilannetta, sähkön saatavuutta, oikeusavun saatavuutta, elintarviketurvaa ja ravitsemusta, ympäristönsuojelua, ilmastonmuutoksen hillitsemisstrategioita ja luonnonekosysteemejä, terveyttä, koulutusta ja yrittäjyyttä/työllistettävyyttä;
4. panee merkille, että vuonna 2022 EKR:n osuus oli maksujen osalta 33,2 prosenttia komission INTPA-pääosaston salkusta eli 2 452 miljoonaa euroa (98,08 prosenttia vuotuisesta tavoitteesta); panee merkille, että Euroopan investointipankin (EIP) maksut olivat 461 miljoonaa euroa; panee merkille, että koska yhdennentoista EKR:n raukeamislauseke tuli voimaan 31. joulukuuta 2020, vuonna 2022 ei ollut uusia sitoumuksia, lukuun ottamatta kymmenennen ja yhdennentoista EKR:n varojen päätöksen (EU) 2022/1223 mukaisesta uudelleenkäytöstä seuraavia sitoumuksia, jotka koskivat EU:n erityistoimenpiteitä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maiden elintarviketurvakriisin ja talouden häiriötilan ratkaisemiseksi; panee merkille, että EIP:n maksut AKT-maiden investointikehyksen osalta olivat 400 miljoonaa euroa;
5. korostaa Team Europe -lähestymistavan merkitystä unionin avun tehokkuuden ja näkyvyyden kannalta ja suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen syventää koordinointia jäsenvaltioiden kanssa ja hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla niiden nykyistä asiantuntemusta kumppanimaissa, jotta varmistetaan vahvempi Eurooppa maailmassa; panee merkille läntisen Välimeren muuttoreittiä koskevat alueelliset Team Europe -aloitteet, joissa johtoryhmään kuuluu edustajia sekä NEAR-pääosastosta että INTPA-pääosastosta, minkä avulla varmistetaan toimien johdonmukaisuus ja taloudellisten resurssien optimaalinen käyttö;
6. huomauttaa, että yhdennentoista EKR:n sopimuksista 60 prosenttia on päättynyt ja että komission olisi saatettava yhdeksännen EKR:n päättäminen valmiiksi vuonna 2024; panee merkille, että kymmenennen EKR:n päättämisessä on edistytty siten, että 95,2 prosenttia sopimuksista on päättynyt;
7. panee merkille, että INTPA-pääosasto pyrkii vähentämään vanhoja ennakkomaksuja asettamansa 40 prosentin tavoitteen mukaisesti ja vanhojen maksamatta olevia sitoumuksia asettamansa 35 prosentin tavoitteen mukaisesti; toteaa, että pääosasto ylitti tavoitteen vähentämällä EKR:jen vanhojen ennakkomaksujen osuutta 54,31 prosenttia ja EKR:jen vanhojen maksamatta olevien sitoumusten osuutta 52,51 prosenttia koko vastuualueensa osalta; panee merkille, että maksamatta olevien sitoumusten osalta se saavutti EKR:ille asettamansa 35 prosentin tavoitteen, sillä vähennys oli 36,83 prosenttia;
8. panee kuitenkin merkille, että tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen mukaan INTPA-pääosaston vanhojen ennakkomaksujen vähentämisen keskeisessä tulosindikaattorissa ei oteta huomioon sitä, kuinka monta vuotta kukin ennakkomaksutapahtuma on ollut avoinna, minkä vuoksi tilintarkastustuomioistuin katsoo, ettei pääosaston saavuttama keskeisen suorituskykyindikaattorin arvo ei tämän vuoksi kuvastanut vaikeuksia, joita sillä on ollut selvittäessään vanhoja ennakkomaksutapahtumia, joista osa oli ollut avoinna jopa 12 vuotta panee merkille komission vastauksen, jossa se toteaa jopa 12 vuotta selvittämättä olleiden vanhojen avointen laskujen ja ennakkomaksujen osalta, että suurin osa näistä vanhoista ennakkomaksuista liittyy oikeudenkäyntitapauksiin; kehottaa komissiota jatkamaan raportointia parlamentille näistä oikeudenkäyntitapauksista, kuten on jo tehty Euroopan parlamentin suosituksen 2015/PAR/0463 perusteella; panee lisäksi merkille, että vanhojen ennakkomaksujen vähentämiseksi ja laskujen vanhenemiseen puuttumiseksi komissio on jo ottanut käyttöön vuotuiset tarkastukset, joiden mukaan 93 prosenttia EKR:jen maksuista suoritettiin hyvissä ajoin vuonna 2022, ja sillä on käytössä salkkuja koskeva tulostaulu (päivitetty lokakuussa 2023), jonka avulla työntekijät voivat tarkkailla ennakkomaksujen vanhenemista ja seurata kauan erääntyneenä olleita laskuja, ja se toteuttaa lisätoimia, kuten tilapäisiä kampanjoita, seminaareja ja suuntaviivoja;
9. panee merkille, että INTPA-pääosasto saavutti tavoitteensa pitää sellaisten EKR:jen vanhojen sopimusten osuus, joiden voimassaolo on päättynyt, alle 13 prosentissa; panee merkille, että sen EKR:jen osalta saavuttama taso oli 10,56 prosenttia ja EU:n yleisen talousarvion osalta 8,39 prosenttia;
10. huomauttaa, että EKR:jen maksamatta olevien sitoumusten määrä vuonna 2022 oli 12,6 prosenttia eli 8 250 miljoonaa euroa;

([1]) Neuvoston päätös (EU) 2022/1223, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, kymmenennen ja yhdennentoista Euroopan kehitysrahaston hankkeista vapautuneiden varojen osoittamisesta Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan aiheuttaman ruokaturvakriisin ja talouden häiriötilan johdosta toteutettavien toimien rahoittamiseen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maissa (EUVL L 188, 15.7.2022, s. 147).

Toimien vaikutukset tilinpäätöksessä

11. panee merkille, että ennakkomaksujen määrä väheni 239 miljoonalla eurolla pääasiassa siksi, että allekirjoitettujen sopimusten määrä väheni (2 118 miljoonasta eurosta vuonna 2021 vähennystä 853 miljoonaan euroon vuonna 2022), mikä vähensi maksettujen ennakkomaksujen määrää, ja että ennakkomaksujen ja muiden maksujen vähenemisen seurauksena käteisvarojen ja muiden rahavarojen määrä kasvoi 34 miljoonalla eurolla;

12. panee merkille menojäämän 123 miljoonan euron lisäyksen, joka johtuu sellaisten vuoden lopussa avoimena olleiden sopimusten määrän lisääntymisestä, joista ei vuoden lopussa ollut vielä hyväksytty kuluilmoituksia ja joiden osalta menot oli sen vuoksi arvioitava;

13. panee lisäksi merkille, että toimintamenot vähenivät kokonaisuudessaan 74 miljoonalla eurolla pääasiassa erityisrahastojen lakkauttamisen seurauksena, mistä syystä niiden menojen kattamiseen tarvittavat maksuosuudet vähenivät, ja että hätäapumenot kasvoivat, koska kymmenennen ja yhdennentoista EKR:n käyttämättä jääneitä varoja uudelleenkäytettiin Ukrainan sodan kielteisten vaikutusten torjumiseen;

14. korostaa, että tilintarkastustuomioistuin totesi Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen vaikutuksesta, ettei siitä aiheudu raportoitavaa taloudellista vaikutusta EKR:jen vuoden 2022 tileihin ja että 31. joulukuuta 2022 päivätyt EKR:jen tilit kuvastavat oikein eroprosessin tilannetta tuona ajankohtana;

Tilien luotettavuus

15. panee merkille, että yhdeksännen EKR:n (2000–2007) budjetti oli vain 13,8 miljardia euroa, että kymmenennen EKR:n (2008–2013) budjetti lähes kaksinkertaistui 22,7 miljardiin euroon ja että yhdennentoista EKR:n budjetti oli peräti 30,5 miljardia euroa, joista 29,1 miljardia euroa on osoitettu AKT-maille ja 0,4 miljardia euroa merentakaisille maille ja alueille siten, että määrästä yksi miljardia euroa on tarkoitettu hallinnollisiin kuluihin;

16. panee merkille komission lokakuussa 2021 antaman ilmoituksen kahdeksannen EKR:n päättämisestä; huomauttaa, että komissio ilmoitti EKR:jen varainhoitovuoden 2022 tilinpäätöksessä, että kaikki kahdeksannen EKR:n toimet oli saatettu päätökseen, että kaikki sopimukset ja rahoituspäätökset oli päätetty EKR:n tileillä ja jäljellä olevat keskeneräiset perintämääräykset oli siirretty yhdeksänteen EKR:oon; panee kuitenkin merkille, että kahdeksannen EKR:n rahoitustiedot esitettiin kuitenkin edelleen tileissä, ja osa kahdeksannen EKR:n saldoista oli vuonna 2022 vielä tarkastamatta ja hyväksymättä; panee merkille, että kahdeksannen EKR:n toiminta päätettiin suunnitellulla tavalla vuonna 2021 ja että kahdeksannen EKR:n tilinpäätös on kesken vireillä olevien perintämääräysten vuoksi;

17. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin katsoo vuosikertomuksessaan yhdeksännestä, kymmenennestä ja yhdennestätoista EKR:sta rahoitetuista toimista varainhoitovuodelta 2022, että tilinpäätös 31. joulukuuta 2022 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EKR:jen taloudellisesta asemasta sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta neuvoston asetuksen (EU) 2018/1877 ([2]) (EKR:n varainhoitoasetus) ja julkista sektoria koskevien tilinpäätösstandardien mukaisesti;

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja sääntöjenmukaisuus

18. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen mukaan 31. joulukuuta 2022 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset;

19. panee merkille, että Euroopan kehitysrahastojen (EKR) täytäntöönpano koskee maita, jotka kärsivät ilmastonmuutoksen pahenevista vaikutuksista, luontokadosta ja puutteellisesta ruokaturvasta ja jotka ovat koronaviruspandemian, Venäjän Ukrainaa vastaan käymän provosoimattoman ja perusteettoman hyökkäyssodan, kasvavan velan, uusien ja unohdettujen humanitaaristen kriisien ja konfliktien heikentämiä, mikä aiheuttaa kasvavaa eriarvoisuutta ja köyhyyttä; vaatii siksi, että kehitysrahastojen jäljellä olevissa hankkeissa pitäisi keskittyä edistämään kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista; muistuttaa, että turvallisuus, molempia osapuolia hyödyttävät kumppanuudet ja kansainvälinen yhteistyö ovat perustavanlaatuisia edellytyksiä sille, että maailmassa edistytään kestävän kehityksen tavoitteiden suhteen vuoteen 2030 mennessä ja sen jälkeen;

20. toteaa jälleen olevansa huolissaan monista mahdollisista syistä, joiden vuoksi tilintarkastustuomioistuin on antanut toistuvasti kielteisiä lausuntoja menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta, koska 31. joulukuuta 2022 päättyneen varainhoitovuoden tileissä hyväksyttyjen menojen virhetaso oli olennainen; panee samaan aikaan merkille, että konteksti, jossa Euroopan kehitysrahastoa pannaan täytäntöön, on riskialtis, monimutkainen ja nopeasti kehittyvä ja että maantieteellinen hajanaisuus, täytäntöönpanosta vastaavat yhteisöt ja kumppanimaat sekä avun toimitusmenetelmät ovat hyvin erilaisia;

([2]) Neuvoston asetus (EU) 2018/1877, annettu 26. marraskuuta 2018, yhdenteentoista Euroopan kehitysrahastoon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta ja asetuksen (EU) 2015/323 kumoamisesta (EUVL L 307, 3.12.2018, s. 1).

21. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin tarkasti toimien sääntöjenmukaisuuden tutkimalla 140 tapahtuman otoksen, joka oli edustava EKR:jen kaiken tyyppisten maksujen osalta; toteaa lisäksi, että otokseen sisältyvistä tapahtumista 27 liittyi Afrikka-hätärahastoon, 98 oli 20 EU:n edustuston ([3]) hyväksymiä ja 15 oli komission päätoimipaikan hyväksymiä;

22. panee huolestuneena merkille, että tarkastetuista 140 tapahtumasta 57:ssä (40,7 prosenttiin) oli virheitä, kun vuonna 2021 virheitä oli 54:ssä (38,8 prosenttia) ja tapahtumien määrä sama; korostaa lisäksi, että tilintarkastustuomioistuin kvantifioi 48 virhettä (43 vuonna 2021) ja arvioi niiden perusteella varainhoitovuoden 2022 virhetasoksi 7,1 prosenttia (4,6 prosenttia vuonna 2021);

23. panee huolestuneena merkille, että varainhoitovuoden 2022 virheiden luokittelun mukaan arviolta 51 prosenttia (14,9 prosenttia vuonna 2021) liittyi menoihin, joita ei aiheutunut, 24 prosenttia (38,6 prosenttia vuonna 2021) tukeen oikeuttamattomiin menoihin, 16 prosenttia (14,6 prosenttia vuonna 2021) julkisia hankintoja koskevien sääntöjen vakavaan rikkomiseen, 7 prosenttia (23,3 prosenttia vuonna 2021) olennaisten todentavien asiakirjojen puuttumiseen ja 2 prosenttia (8,6 prosenttia vuonna 2021) muihin virhetyyppeihin; panee merkille komission vastauksen, jonka mukaan useimmat virheet, jotka olisi voitu välttää, liittyvät ennakkomaksujen hyväksymiseen liian suurina (menot eivät toteutuneet), mikä johtuu toteutuskumppaneiden riittämättömästä taloudellisesta raportoinnista välillisen hallinnoinnin yhteydessä eikä vaikuta hankkeiden täytäntöönpanoon;

24. panee merkille komission vastauksen, jonka mukaan vuonna 2022 noin 50 prosenttia kaikista virheistä johtuu ennakkomaksujen hyväksymisestä liian suurina eli käytännöstä, jossa toteutumattomat menot sisällytetään kirjanpitoon aiheutuneina menoina ja ovat näin ollen väliaikaisia, koska niitä ei enää ole olemassa menojen lopullisen selvittämisen jälkeen; panee lisäksi merkille komission toteuttamat toimet, jotta aiheutuneet menot voidaan tunnistaa helpommin, ja kehottaa komissiota ilmoittamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle näiden toimien vaikutuksista;

25. panee merkille, että INTPA-pääosaston ennakkotarkastuksilla estettiin vuonna 2022 tukeen oikeuttamattomien menojen maksaminen yhteensä 167,94 miljoonan euron arvosta, mikä on 2,91 prosenttia laskutetusta kokonaismäärästä ja ylitti INTPA-pääosaston tälle indikaattorille asettaman vertailuarvon (2 prosenttia) ja vuoden 2021 tuloksen (2,62 prosenttia); kannustaa komissiota parantamaan edelleen valvontajärjestelmiään;

26. on huolissaan siitä, että Beninissä EKR:stä vastaava kansallinen tulojen ja menojen hyväksyjä teki konsulttiyrityksen kanssa sopimuksen, joka koski kansalaisyhteiskunnan osallistumisen vahvistamista Beninissä, mikä rikkoo vakavasti julkisia hankintoja koskevia sääntöjä; panee huolestuneena merkille, että komission mukaan arviointikomitea käytti harkintavaltaansa soveltaakseen laskentamenetelmää, jota ei dokumentoitu menettelyn yhteydessä riittävästi; panee merkille komission toteuttamat toimet kyseisessä edustustossa havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja vastaavien ongelmien välttämiseksi muissa edustustoissa; panee merkille, että Beninissä sijaitsevan EU:n edustuston virhetaso oli noin 30 prosenttia kokonaisvirheestä ja että jos sitä ei olisi otettu huomioon, kokonaisvirhe olisi ollut noin 4,7 prosenttia 7,1 prosentin sijaan; muistuttaa, että avoimuus ja vastuuvelvollisuus ovat olennaisen tärkeitä kansalaisjärjestöille, joita kehotetaan toimimaan täysimääräisesti unionin varainhoitosääntöjä ja -arvoja noudattaen erityisesti unionin varojen hallinnoinnissa; korostaa, että kansalaisjärjestöjä, erityisesti kolmansissa maissa toimivia järjestöjä, olisi tuettava niiden valvonta- ja seurantajärjestelmien täytäntöönpanossa; muistuttaa, että kansalaisjärjestöihin sovelletaan samantasoista valvontaa ja tutkintaa kuin kaikkiin muihin unionin varojen saajiin;

27. panee huolestuneena merkille, että arvioitu virhetaso ylittää järjestelmällisesti olennaisuusrajan (2 prosenttia); panee huolestuneena merkille, että varainhoitovuoteen 2021 verrattuna arvioitu virhetaso kasvoi 2,5 prosenttia, kun varainhoitovuodesta 2020 varainhoitovuoteen 2021 virhetaso kasvoi 0,8 prosenttia;

28. panee merkille, että vuonna 2022 komissio antoi 333 perintämääräystä 293 sopimuksesta, joiden kokonaisarvo oli 62,92 miljoonaa euroa;

Seuranta- ja varmennusjärjestelmien avoimuus ja vaikuttavuus

29. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen havainnon, jonka mukaan komissio ja sen täytäntöönpanokumppanit tekivät vuonna 2022 enemmän virheitä työsuunnitelmiin ja avustuksiin liittyvissä tapahtumissa sekä edunsaajamaiden, kansainvälisten järjestöjen ja jäsenvaltioiden virastojen kanssa tehtyihin rahoitus- ja valtuutussopimuksiin liittyvissä tapahtumissa kuin muissa tukimuodoissa (esimerkiksi urakka-, tavarahankinta- tai palvelusopimuksissa); panee lisäksi merkille, että tilintarkastustuomioistuimen tarkastamista 99 tämäntyyppisestä tapahtumasta 46:ään liittyi kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä, joiden osuus arvioidusta virhetasosta oli 86 prosenttia; panee merkille, että INTPA-pääosasto tarkastelee parhaillaan valvontastrategiaansa, myös raportointivaatimuksia, ja selvittää mahdollisia korjaavia toimenpiteitä; pyytää komissiota tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tarkistetusta valvontastrategiastaan;

([3]) Benin, Botswana, Burkina Faso, Djibouti, Etiopia, Fidži, Gabon, São Tomé ja Príncipe, Guinea-Bissau, Haiti, Norsunluurannikko, Liberia, Madagaskar, Malawi, Nigeria, Tansania, Gambia, Togo, Uganda ja Zimbabwe.

30. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevista virheistä 23:n ja ei-kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevista virheistä viiden kohdalla komissiolla oli käytettävissään riittävät tiedot, joiden perusteella virhe olisi voitu ehkäistä tai havaita ja korjata ennen menon hyväksymistä; panee lisäksi merkille, että tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan arvioitu virhetaso olisi ollut 5,5 prosenttiyksikköä alhaisempi (2,4 prosenttiyksikköä vuonna 2021), jos komissio olisi hyödyntänyt asianmukaisesti kaikkea käytettävissään olevaa tietoa; panee merkille komission vastauksen, jonka mukaan useimmat virheet, jotka olisi voitu välttää, johtuvat toteutuskumppaneiden riittämättömästä taloudellisesta raportoinnista välillisen hallinnoinnin yhteydessä; panee merkille komission sitoumuksen tarkistaa valvontastrategiaansa, mukaan lukien raportointivaatimukset, ja kehottaa komissiota ilmoittamaan toteutetuista korjaavista toimenpiteistä;

31. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että 22 tapahtumaan, joihin liittyi kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä, joiden osuus arvioidusta virhetasosta oli 2,3 prosenttiyksikköä, tehtiin tarkastus tai menotarkastus; toteaa lisäksi, että INTPA-pääosaston valvontajärjestelmä perustuu ennakkotarkastuksiin ja että tilintarkastustuomioistuin ei voinut tarkastuskertomuksissa / menojen tarkastusta koskevissa kertomuksissa esitettyjen toteutettua tarkastustyötä koskevien tietojen perusteella arvioida, olisiko virheet voitu havaita ja korjata kyseisten ennakkotarkastusten yhteydessä, sillä kertomukset eivät kata sataa prosenttia ilmoitetuista menoista eivätkä ne ole niin yksityiskohtaisia, että niiden avulla olisi mahdollista vahvistaa, kuuluivatko tapahtumat, joissa tilintarkastustuomioistuin havaitsi virheitä, ennakkotarkastusten piiriin; panee tässä yhteydessä merkille, että komissio päivittää säännöllisesti menotarkastusten toimeksiantoja raportoinnin kattavuuden ja selkeyden lisäämiseksi; kehottaa komissiota ilmoittamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle asian edistymisestä;

32. painottaa, että tilintarkastustuomioistuin havaitsi kaksi menoalaa, joilla tapahtumissa esiintyy sovellettavien maksuehtojen ansiosta vähemmän virheitä: a) budjettituki ja b) kansainvälisten järjestöjen toteuttamat usean rahoittajan hankkeet, joihin sovelletaan niin kutsuttua nimellistä lähestymistapaa; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin tarkasti vuonna 2022 kaksi budjettitukeen perustuvaa tapahtumaa ja kahdeksan kansainvälisten järjestöjen hallinnoimaa nimelliseen lähestymistapaan perustuvaa hanketta;

33. korostaa paikallisten toteutuskumppaneiden roolia sekä tarvetta varmistaa niille annettava tuki ja niiden valmiuksien kehittäminen; toteaa, että kun kehitysrahastojen hankkeita asteittain saatetaan päätökseen, olisi ylläpidettävä unionin rahoituksen käsittelyyn liittyvää paikallista osaamista niin, että sitä voidaan käyttää naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen (NDICI) – Globaali Eurooppa alaisissa hankkeissa, ja korostaa, että unionin hankkeita olisi arvioitava ja seurattava ja niistä olisi raportoitava, jotta voidaan määrittää niiden vaikuttavuus ja välttää tahattomat kielteiset vaikutukset;

34. on huolissaan siitä, että aiempien vuosien tapaan jotkin kansainväliset järjestöt mahdollistivat vain rajoitetun pääsyn asiakirjoihin (ne annettiin esimerkiksi vain luku -muodossa), mikä vaikeutti tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen suunnittelua, toteuttamista ja laadunvalvontaa ja aiheutti viivästyksiä; panee merkille, että valvontakysymyksistä keskusteltiin useaan otteeseen YK:n elinten ja Maailmanpankin kanssa, muun muassa teknisten viiteryhmien yhteiskokousten ja EU:n ja YK:n rahoituksesta ja hallinnosta tehdyn puitesopimuksen työryhmän yhteydessä, ja että yhteisiä teknisiä ryhmiä perustettiin keskustelemaan tarkastus- ja valvontakysymyksistä säännöllisesti; panee lisäksi merkille, että komissio tekee yhteistyötä asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa ja on tehostanut yhteydenpitoa niiden kanssa tilintarkastustuomioistuimen oikeudesta saada pääsy asiakirjoihin; kannustaa komissiota lisäämään näitä toimia;

35. panee merkille, että INTPA-pääosaston yhdennessätoista jäännösvirhetasoa koskevassa selvityksessä, jonka ulkopuolinen toimeksisaaja suoritti sen puolesta vuonna 2022, arvioitiin, että jäännösvirhetaso on seitsemättä vuotta peräkkäin alle komission asettaman kahden prosentin olennaisuusrajan eli 1,15 prosenttia (1,14 prosenttia vuonna 2021);

36. korostaa, että tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan jäännösvirhetasoa koskeva selvitys ei ole varmennustoimeksianto eikä tarkastus, vaan se perustuu jäännösvirhetasoa koskevaan menetelmään ja käsikirjaan, jotka INTPA-pääosasto on toimittanut; panee merkille INTPA-pääosaston selventäneen, että jäännösvirhetasoa koskevan selvityksen on tarkoitus olla keskeinen indikaattori jäännösvirheiden arvioidulle taloudelliselle vaikutukselle eli sillä mitataan sisäisen valvonnan järjestelmän moitteetonta toimintaa ja osoitetaan siten komission oikaisukapasiteetti; korostaa, että tilintarkastustuomioistuin on aiempien vuosien tapaan havainnut selvityksessä rajoituksia; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin arvioi vuoden 2022 jäännösvirhetasoa koskevan selvityksen laskentamenetelmää ja katsoi, että jäännösvirhetaso oli siinä aliarvioitu ja että tilintarkastustuomioistuimen laskelman mukaan jäännösvirhetaso oli 1,35 prosenttia; panee lisäksi merkille, että tilintarkastustuomioistuin toteaa lausunnossaan aiempien vuosien tapaan, että jäännösvirhetasoa koskevan menetelmän vuoksi toimeksisaaja voi tukeutua täysin INTPA-pääosaston hallinnoinnin tarkastusten tuloksiin ja että muiden tarkastajien työhön tukeutuminen on jäännösvirhetasoa koskevan selvityksen tarkoituksen vastaista;

37. panee merkille, että INTPA-pääosasto on supistanut vuodesta 2018 alkaen merkittävästi vuotuisissa toimintakertomuksissa esitettyjen varaumien kohteena ollutta alaa (eli niiden kattamaa osuutta vuosittaisista menoista) ja että vastaavasti vuoden 2022 vuotuiseen toimintakertomukseen ei sisälly varaumia; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin katsoo, että varaumien puuttuminen vuotuisesta toimintakertomuksesta 2022 on vailla perusteita ja johtuu tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan osittain jäännösvirhetasoselvitykseen liittyvistä rajoitteista; panee merkille komission vastauksen, jonka mukaan varaumien puuttuminen on perusteltua jäännösvirhetasoa koskevan selvityksen menetelmien ja sen keskusyksiköiden antamien ohjeiden asianmukaisen soveltamisen vuoksi;

38. panee merkille, että INTPA-pääosasto arvioi riskinalaisen kokonaismäärän olleen maksamishetkellä 83,3 miljoonaa euroa (1,41 prosenttia vuoden 2022 menoista) ja ohjelmien päättämishetkellä 71,7 miljoonaa euroa; toteaa lisäksi, että INTPA-pääosasto arvioi, että maksamishetken riskinalaisesta määrästä oikaistaan sen tarkastuksissa tulevina vuosina 11,6 miljoonaa euroa (19 prosenttia) (”oikaisukapasiteetti”);

39. panee merkille, että INTPA-pääosaston vuoden 2022 toimintasuunnitelmassa, jossa puututtiin havaittuihin valvonnan puutteisiin ja huomattaviin riskeihin, on parannettu tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa / jäännösvirhetasoa koskevissa selvityksissä esitettyjen havaintojen seurantaa ja että jäännösvirhetasoa koskevan oppaan ja menetelmän uudet versiot hyväksyttiin syyskuussa 2022, jotta voidaan ratkaista tilintarkastustuomioistuimen aiemmissa havainnoissa esiin tuotuja ongelmia; panee merkille komission vastauksen, jonka mukaan muutetuissa säännöissä vältetään liiallinen tukeutuminen aiempaan valvontatyöhön, koska nyt edellytetään, että aiempaan valvontatyöhön tukeutumista seurataan ottaen huomioon historialliset keskiarvo; panee lisäksi merkille, että komissio on pannut täysimääräisesti täytäntöön tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2020 vuosikertomuksessa antaman suosituksen, jonka mukaan jäännösvirhetasoa koskevan selvityksen toimeksisaajan on työnsä aikana ilmoitettava komissiolle kaikista EU:n talousarvioon kohdistuvista epäillyistä petoksista; pitää kuitenkin valitettavana, että komissio ei hyväksy tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2022 vuosikertomuksen suositusta jäännösvirhetasoa koskevan menetelmän parantamiseksi ja sen asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi, koska se ei pidä tarpeellisena muuttaa jäännösvirhetasoa koskevassa selvityksessä arvoltaan suurten erien ekstrapolointiin käytettyä menetelmää;

Petosten ehkäiseminen, havaitseminen ja korjaaminen

40. panee merkille, että INTPA-pääosasto on vuodesta 2014 lähtien kehittänyt ja toteuttanut omaa Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) menetelmiin pohjautuvaa petostentorjuntastrategiaansa ja että strategian voimaantulon jälkeen siihen on tehty kolme päivitystä; panee merkille, että INTPA-pääosasto päätti lykätä petostentorjuntastrategiansa väliarviointia, joka oli alun perin tarkoitus toteuttaa vuonna 2022, useiden meneillään olevien useiden meneillään olevien sisäisen tarkastuksen toimialan, tilintarkastustuomioistuimen ja OLAFin johtamien tarkastus- ja päivitystoimien vuoksi; panee lisäksi merkille, että INTPA-pääosasto toteutti 90 prosenttia strategiaansa liittyvästä toimintasuunnitelmasta ja että kaikki toimet on toteutettu ilmoitettujen määräaikojen puitteissa, minkä lisäksi pääosasto on selvittänyt OLAFin kanssa mahdollisuutta levittää anonymisoituja esimerkkejä petostapauksista komission sisäisessä verkostossa, joka perustettiin vuonna 2023;

41. panee merkille, että INTPA-pääosasto edisti myös osaltaan komission petostentorjuntastrategiaa ja noudatti OLAFin vuosina 2018–2022 antamia taloudellisia suosituksia, minkä seurauksena vain 24 prosenttia taloudellisista suosituksista merkittiin päättyneiksi ja 76 prosenttiin taloudellisista suosituksista kohdistettiin seurantaa; panee lisäksi tyytyväisenä merkille vuonna 2022 saavutetut tulokset, kuten uusien petoksiin liittyvien tietojen käsittelyä koskevien sisäisten ohjeiden voimaantulon, INTPA-pääosaston petostentorjuntaverkoston nimitysjärjestelmän vahvistamisen, INTPA-pääosaston täytäntöönpanokumppaneille ja edunsaajille suunnattujen ulkoisten tiedotustoimien aloittamisen, kaikkien sisäisten verkkosivujen, oppaiden ja tietokantojen jatkuvan päivittämisen sekä koko henkilöstölle jaettavan vuotuisen muistion ammatillisista eettisistä periaatteista, petosten ehkäisystä ja havaitsemisesta sekä tietojen julkistamista koskevista säännöistä;

42. panee merkille, että vuoden 2022 lopussa INTPA-pääosasto oli tietoinen 24:stä meneillään olevasta tutkinnasta ja että OLAF ilmoitti sille, että kuusi tutkintaa päätettiin ja niiden yhteydessä annettiin taloudellisia ja/tai hallinnollisia suosituksia, seitsemän päätettiin ilman suosituksia ja kaksi tapausta siirrettiin Euroopan syyttäjänvirastoon; panee merkille, että INTPA-pääosasto välitti kaikki petos- tai väärinkäytösepäilyt järjestelmällisesti OLAFille ja noudatti huolellisesti kaikkia OLAFin antamia taloudellisia suosituksia;

43. panee merkille, että INTPA-pääosaston vuosien 2021–2024 petostentorjuntastrategian ensisijaisena tavoitteena on lisätä esimerkiksi koulutusmahdollisuuksien avulla sisäistä ja ulkoista tietoisuutta petoksiin liittyvistä seikoista; pitää kuitenkin valitettavana, että tilintarkastustuomioistuin havaitsi neljään valtuuskuntaan liittyvässä tehtävässään puutteita petostentorjuntakoulutuksessa (henkilöstö ei ollut saanut petostentorjuntakoulutusta viiden viime vuoden aikana);

44. pitää myönteisenä, että INTPA-pääosasto on optimoinut varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmän käyttöä petostentorjuntavälineenä ja tehostanut budjettitukeen liittyviä petostentorjuntatoimenpiteitä;

Unionin budjettituki

45. panee merkille, että EKR:istä vuonna 2022 maksetut budjettitukimaksut olivat 105,2 miljoonaa euroa;

46. toteaa vertailun vuoksi, että Ukrainan budjettitukisalkku nousi vuonna 2022 kolmanneksi suurimmaksi, kun käynnissä olevien toimien rahallinen arvo oli lähes 800 miljoonaa euroa;

47. korostaa, että EU:n budjettituesta on kolmen viime vuoden aikana maksettu yhteensä 6 miljardia euroa – 3 miljardia euroa vuonna 2020, 1,2 miljardia euroa vuonna 2021 ja 1,8 miljardia euroa vuonna 2022; panee lisäksi merkille, että budjettituen osuus naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa (NDICI – Globaali Eurooppa), liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA III), päätöksen merentakaisten alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta tai niitä edeltävien välineiden mukaisissa puitteissa tehdyistä Euroopan komission maksuista oli 15 prosenttia;

48. panee merkille, että vuonna 2022 Euroopan naapuruusalueesta tuli suurin budjettituen saaja (38 prosenttia) ja seuraavaksi suurimmat saajat olivat Saharan eteläpuolinen Afrikka (24 prosenttia), Aasia (18 prosenttia), Länsi-Balkan (8 prosenttia), Latinalainen Amerikka (6 prosenttia), Karibia (2 prosenttia), merentakaiset maat/alueet (2 prosenttia) ja Tyynenmeren alue (2 prosenttia) ja että sopimustyypeittäin arvioituna alakohtaiset tulosperusteiset uudistamissopimukset, joiden arvo salkusta oli 74 prosenttia, ohittivat valtiorakenteiden ja selviytymiskyvyn kehittämistä koskevat sopimukset ja kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvät sopimukset, joiden arvot olivat 24,5 prosenttia ja 1,5 prosenttia;

49. toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen sääntöjenmukaisuustarkastus ([4]) voi ulottua vain siihen saakka, kun komissio maksaa budjettituen vastaanottajamaalle, sillä budjettitukivarat sekoittuvat tämän jälkeen vastaanottajamaan omiin talousarviovaroihin;

50. panee merkille, että vuonna 2022 EKR:jen maksujen suurimmat saajat olivat Mosambik, Sudan ja Kongon demokraattinen tasavalta ja eniten rahoitusta saaneet alat olivat hallitus ja kansalaisyhteiskunta, maatalous, energia sekä sosiaaliset infrastruktuurit ja palvelut; toteaa, että EKR:jen täytäntöönpano koskee maita, jotka kärsivät ilmastonmuutoksen, biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen ja puutteellisen elintarviketurvan pahenevista vaikutuksista ja joita heikentävät kasvava velka, uudet ja unohdetut humanitaariset kriisit ja konfliktit, jotka lisäävät eriarvoisuutta ja köyhyyttä; vaatii, että EKR:jen käytölle asetetaan ehtoja, jos on näyttöä ihmisoikeusloukkauksista, ja että sitä olisi valvottava korruption tai verovilpin varalta;

51. kehottaa parantamaan komission, EUH:n ja EU:n edustustojen välistä koordinointia, jotta voidaan edistää keskusteluja ja yhteistyötä asiaankuuluvien paikallisten toimijoiden kanssa paikan päällä sellaisten hankkeiden määrittämiseksi, jotka täyttävät parhaiten kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskevat tavoitteet;

52. katsoo, että paikalliset valtiosta riippumattomat toimijat sopivat hyvin yhteistyökumppaneiksi toimittamaan unionin tukea avun tarpeessa oleville ihmisille etenkin syrjäisillä alueilla; korostaa, että unionin yhteistyön vahvistaminen näiden järjestöjen kanssa voisi tehostaa kehitysyhteistyötä;

Vuoden 2021 vastuuvapausmenettelyn seuranta

53. panee merkille komission vuoden 2021 vastuuvapausmenettelyn seurantakertomuksesta, että käynnissä on ulkoisten toimien valvonnan digitalisointi, jonka tarkoituksena on mahdollistaa yritysten käytäntöjen ja -välineiden käyttöönotto, ja että tuleva siirtyminen eAudit-järjestelmän käyttöön helpottaa tarkastuksissa ja varmennuksissa saatujen havaintojen järjestelmällisempää ja yhtenäisempää seurantaa, mikä edistää kokonaisvaltaisempaa seurantamenettelyä;

54. panee merkille, että vuonna 2023 on jatkettu yhteisiä koulutuksia YK:n henkilöstön kanssa, että komissio on sopinut YK:n kanssa yhteisten teknisten ryhmien perustamisesta, jotta niissä voidaan keskustella säännöllisesti tarkastuksiin ja valvontaan liittyvistä ongelmista, ja että komissio jatkaa toimiaan löytääkseen käytännöllisiä pitkän aikavälin ratkaisuja näihin ongelmiin;

55. panee merkille, että INTPA-pääosasto arvioi vuonna 2022 kahdenkymmenen maailmanlaajuisesti toimivan kansainvälisen järjestön, joiden tarkastustehtävien hallinnointi on keskitetty, toteuttamien toimien menotarkastuksien systeemisiä havaintoja ja jakoi havaintonsa sekä ehdotetut lieventävät toimenpiteet asiaankuuluvien päätoimipaikkojen ja edustustojen henkilöstön kanssa tammikuussa 2023;

56. panee merkille, että komissio ja sen kumppani-instituutiot, mukaan lukien kehitysrahoituslaitokset ja kehitysvirastot, tekevät aktiivisesti yhteistyötä paikallisten yksityisen sektorin organisaatioiden kanssa keskustellakseen haasteista ja mahdollisuuksista lisätä rahoituksen saatavuutta rahoitusvälineillä, kuten sekarahoitustoimilla, ja että EU:n edustustojen ja kansallisten investointifoorumien kautta käydään kumppanuuksia koskevaa poliittista vuoropuhelua kumppanimaiden kanssa; korostaa yksityisen sektorin mobilisoinnin merkitystä kehitysrahoitusvajeen kuromiseksi umpeen ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi;

57. suhtautuu myönteisesti Global Gateway -strategiaan unionin yhteisenä vastauksena maailmanlaajuisiin haasteisiin; katsoo, että uusien geostrategisten haasteiden aikana unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kehitysyhteistyön toimijoiden on koordinoitava toimintaansa paremmin, jotta voidaan lisätä unionin läsnäoloa ja näkyvyyttä maailmanlaajuisesti kovien ja pehmeiden infrastruktuuri-investointien avulla, jotka luovat kansallista arvoa kumppanimaissa tehtävän yksityisen sektorin ja kehitysrahoituslaitosten yhteistyön välityksellä kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti;

58. muistuttaa, että maailmanlaajuiset kriisit ovat synnyttäneet ja lisänneet eriarvoisuutta sekä maiden sisällä että niiden välillä, mikä on heikentänyt sosiaalista yhteenkuuluvuutta, ja pitää tässä yhteydessä myönteisenä eriarvoisuusindikaattorin (I-Marker) kehittämistä, jonka avulla voidaan luoda luotettava raportointi- ja vertailuanalyysijärjestelmä siitä, miten kaikki toimet edistävät eriarvoisuuden vähentämistä;

59. yhtyy tilintarkastustuomioistuimen komissiolle antamiin suosituksiin
   a) tarkistaa, että päättyneiden Euroopan kehitysrahastojen kirjanpitosaldot tarkastetaan ja hyväksytään oikea-aikaisesti,
   b) varmistaa, että ennakkomaksut ja laskut selvitetään oikea-aikaisesti tilinpäätöksessä,
   c) toteuttaa toimenpiteitä, joilla parannetaan EU:n edustustojen valvontajärjestelmiä ennakkomaksujen selvittämisen osalta,
   d) muistuttaa velvollisuudesta noudattaa alv-sääntöjä ja tehdä asianmukaisia tarkastuksia,
   e) vahvistaa menojen hyväksymistä edeltäviä ennakkotarkastuksia ja
   f) parantaa jäännösvirhetasoa koskevaa menetelmää ja varmistaa sen asianmukainen soveltaminen.

([4]) Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 25/2019: Budjettitukitietojen laatu: puutteita joissakin indikaattoreissa ja vaihtelevansuuruisten erien maksuja koskevissa tarkastuksissa.